

Valorizace důchodu u seniorů a senierek nad 80 let, resp. valorizace po 25 letech od dosažení důchodového věku

Současný stav

Valorizace zachovává reálnou hodnotu starobních důchodů. Současné nastavení valorizace totiž zajišťuje každoroční navýšení důchodů nejen v závislosti na velikosti inflace, ale částečně i v závislosti na růstu reálných mezd.

Nicméně i přes toto nastavení, valorizace není schopna zabránit rozevírání nůžek mezi důchodem seniora a mzdami v ekonomice po jeho odchodu do důchodu. Senioři v okamžiku žádosti o důchod mají vzhledem ke mzdám v ekonomice důchod nejvyšší. S tím, jak senioři stárnou, se hodnota jejich důchodu vzhledem ke mzdám v ekonomice snižuje.¹ Z tohoto důvodu se také snižuje relativní kupní síla jednotlivých seniorů, tedy kupní síla jednotlivých seniorů vzhledem ke kupní síle průměrného zaměstnance. Postupně je tak stále větší skupina seniorů ohrožována relativní chudobou.

Navíc, zejména ve vyšším věku mohou výrazně růst finanční výdaje seniorů. Důvodem jsou například rostoucí výdaje na léky a sociální nebo zdravotní péči. Takto rostoucí životní náklady u seniorů ve vyšším věku akcentují pokles jejich životní úrovně s tím, jak senioři stárnou, a nadto ztrácejí schopnost řešit situaci vlastními silami.

Navrhované opatření A

Navrhované opatření navazuje na předchozí opatření, podle kterého se důchody seniorů, kteří dosáhnou 85 let, zvyšují nad rámec standardních pravidel valorizace o dalších 1 000 Kč.

Navrhované opatření zavádí mimořádnou valorizaci ve výši 500 Kč pro ty seniory, kteří dosáhnou věku 80 let. Velikost valorizace by přitom byla nezávislá na výši důchodu seniora. Případně je možné zavést nárok na tuto valorizaci pro ty seniory, kteří dosáhnou věku 75 let.

V návaznosti na navrhovanou změnu by opatření upravovalo valorizaci při dosažení 85 let. Valorizace při dosažení 85 let by byla upravena tak, aby součet dodatečných valorizací při dovršení věku 80 a 85 let i nadále byl 1 000 Kč.

Dopady na seniory

Navrhované opatření by zvýšilo důchod u přibližně 225 tisíc důchodců ve věku 80 až 85 let.² Vzhledem k odlišné očekávané délce života by opatření zvýšilo důchody převážně u žen. Konkrétně, na jednoho seniora zasaženého tímto opatřením by připadaly téměř dvě seniorky.

Navýšení důchodů o 500 Kč by přitom představovalo přibližně 4% nárůst důchodu u průměrné důchodkyně ve věku 80 až 85 let.

¹ Specifická valorizace pro seniory ve věku 85 a 100 let může tento trend korigovat, nebo zvrátit.

² V alternativní specifikaci, kdy by byly důchody valorizovány o 500 korun již při dosažení 75 let, by se zvýšil důchod u 609 tisíc seniorů.

Rozpočtové dopady

Rozpočtové náklady tohoto opatření závisí na okruhu osob, na které by se vztahovalo. V roce 2020 by rozpočtové náklady vzrostly o 1,4 mld. Kč v případě, že by nárok na valorizaci o 500 Kč měli senioři při dosažení 80 let. V případě, že by nárok vznikl již při dosažení 75 let, by rozpočtové náklady v roce 2020 byly 3,8 mld. Kč.

Navrhované opatření B

Navrhuje se nahradit zvýšení důchodu o 1000 Kč při dosažení 85 let věku zvýšením starobního důchodu o stejnou částku, tj. o 1000 Kč od splátky důchodu splatné v měsíci, v němž dosáhne věku o x let vyššího (zvažuje se 25 let a méně), než je obecný důchodový věk mužů a žen. Tzn., že se nebude přihlížet k nižšímu důchodovému věku než je obecný, např. u osob, které odpracovaly potřebný počet roků v preferovaných pracovních kategoriích před jejich zrušením odůvodňující nižší důchodový věk, horníků se stálým pracovištěm pod zemí, odbojářů. Bude to tedy znamenat, že ženy, zejména ty, které vychovaly dítě/děti, dosáhnou na zvýšení po přechodné období, než se důchodové věky vyrovnají, dříve, než muži.

Toto opatření by nebylo vázáno na skutečné datum přiznání starobního důchodu, protože k přiznání může dojít jak před dosažením důchodového věku (tzv. předčasné starobní důchody), tak po jeho dosažení (při přesluhování nebo v situaci, kdy pojištěnec nemá dostatek potřebné doby pojištění pro vznik nároku na starobní důchod a získá ji až dodatečně). Zvažované opatření tím, že nebude vázáno na datum přiznání starobního důchodu, nezvýhodní ty, kteří začali čerpat starobní důchod ještě před dosažením důchodového věku (poživatele předčasného starobního důchodu).

Pokud důchodce dosáhne věku 85 let před dosažením věkové hranice uvedené výše (obecný důchodový věk + 25/případně méně let), zvýší se mu důchod o 1000 Kč již od splátky důchodu splatné v měsíci, v němž dosáhne věku 85 let.

Dopady na seniory

Navrhované opatření by (při zvýšení ve věku o 25 let vyšším než je důchodový věk) zvýšilo důchod u přibližně 210 tisíc důchodkyň ve věku 78 až 84 let, a to v závislosti na jejich důchodovém věku, který se odvíjel od počtu vychovaných dětí.

Rozpočtové dopady

Rozpočtové náklady tohoto opatření by (při zvýšení ve věku o 25 let vyšším než je důchodový věk) představovaly zvýšení nákladů na výplatu důchodů v rozsahu cca 2,5 – 3 mld. Kč ročně.